

Bonden och kråkan

Och bonden han körde till furuskog
hejom fejom fallerallera

där såg han en kråka som satt och gol
hejom fejom fallerallera

Så börjar visan i den version som de flesta känner igen idag och kanske sjungit som barn. Att just den versionen blivit känd som barnvisa kan vi tacka några skånska lärare för. De publicerade nämligen en skånsk variant av skämtvisan om den stora kråkan i en bok med sånglekar för barn strax efter sekelskiftet 1904-05. Utgivarna hette Kristina Nilsson, Augusta Ljungström och Preben Nodermann, samtliga verksamma i Lund. Efter det kom den att ingå i många sångböcker för barn, bland annat den vitt spridda *Nu ska vi sjunga*. Den fantasifulla skämtvisan om kråkan och allt vad man kunde göra av kråkans olika kroppsdelar ansågs tydligen av sekelskiftets pedagoger lämplig för barn.

Egentligen är Kråkvisan en skämtballad som i många hundra år sjungits över hela Norden. Det äldsta belägget har vi från Danmark, där visan trycktes i ett skillingtryck redan 1642. I Sverige skrevs den ned först på 1810-talet då intresset för de gamla folkliga visorna väcktes. Sammantaget känner vi till 189 olika varianter av visan bara i Sverige, men sedan har den ju också sjungits på många olika sätt i Norge, Danmark och på Färöarna.

Den hör också till de ballader som levt i flera varianter fram i vår tid, vilket inspelningar som gjorts under 1900-talets andra hälft vittnar om. Två högst olika text- och melodivarianter från Gotland resp. Bohuslän kan till exempel avlyssnas på LP:n Visor från Gotland (Patrik Lindby, sång; SRLP 1408) och cd:n Lena, Ulrika, Svea (Lena Larsson, sång; Musica Sveciae/Folk Music in Sweden CAP 22043). I Gästrikland har Kråkvisan sjungits till den så kallade Fiskeskärsmelodin, för att nämna ett annat exempel.

I Dansk Folkemindesamling finns en fonografinspelning från 1907 där bonden Andreas Knudsen f. 1858 sjunger en variant av Kragevisen. Och när Norsk Rikskringkasting på 1950-talet spelade in visor hemma hos Kristian P. Åsmundstad sjöng han inte mindre än fem olika varianter av Kråkevisan (RCA FEP 36).

Märta Ramsten